

BIHARI ALBERTNÉ

Szentmártoni Szabó Géza felterjesztése a Móricz Zsigmond-emlékéremre*

Szentmártoni Szabó Géza irodalomtörténész, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Régi Magyar Irodalom Tanszékének nyugalmazott oktatója, a *Régi Magyar Költők Tára* XVI. századi sorozatának szerkesztője.

Szabó Géza Tiszanagyfaluban született 1950. október 1-én, publikációiban – család-történeti kutatásainak eredményeként – 1990-től használja a Szentmártoni nevet. 1956 és 1969 között Békéscsabán végezte alap- és középfokú iskoláit. 1969 és 1971 között két évig a debreceni Református Teológiai Akadémia hallgatója volt. 1969–1973 között a Budapesti Történeti Múzeumban, kisegítő munkakörben, ásatásokon és kiállítások előkészítésén dolgozott. 1973–1978 között, az Eötvös József Kollégium tagjaként, az ELTE BTK történelem–latin nyelv és irodalom szakán szerzett tanári diplomát.

Érdeklődése időközben a régi magyar irodalom felé fordult. Először az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa lett, közben 1983-tól három évig az MTA Irodalomtudományi Intézetének ösztöndíjasa volt. 1987. február 16-tól 2013. június 14-ig az ELTE BTK Régi Magyar Irodalom Tanszékén dolgozott adjunktusként. 1992–93-ban részt vett előbb a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, majd 1993–94-ben a Károli Gáspár Református Egyetem magyar szakának beindításában. Az utóbbi intézményben évekig óraadó volt. 2011-ben summa cum laude minősítéssel irodalomtudományi PhD oklevelet szerzett az ELTE BTK-n.

Rendszeresen publikál, megjelenéseinek száma 359 bibliográfiai tételt tesz ki. Publikációi válogatott listája elérhető az MTMT-ben.

Fő kutatási területe Balassi Bálint életműve és a XVI. századi magyar irodalom, Janus Pannonius és a humanista irodalom. 2009-ben felfedezte Janus Pannonius addig felerészben ismert *Renatus-panegyricusának* teljes szövegét, amelyet műfordításban is közzétett a *Napkút* Kiadónál. Aktív szerepe volt abban a példaértékű, több tudományterület művelőinek együttműködéséből felálló kutatócsoportban, melynek köszönhetően sikerült a XV. századi reneszánsz költő hitelt érdemlő arcreekonstrukcióját elkészíteni.

Az 1980-as években sajtó alá rendezte Tótfalusi Kis Miklós zsebméretű Balassi–Rimay-kötetének faksimile kiadását. Kőszeghy Péterrel együtt gondozta a szövegét

* Elhangzott 2022. október 13-án Nyíregyházán, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület által adományozott Móricz Zsigmond-emlékérem átadóünnepségén.

a *Gyarmati Balassi Bálint énekei* és a Gyarmati Balassi Bálint: *Szép magyar komédia* című kiadásoknak, kísérőtanulmányt írt Székely István zsolttáros könyvének faksimiléjéhez. 2000-ben Jankovics Józseffel és Kőszeghy Péterrel az egyetemi oktatást segítő régi magyar irodalmi szöveggyűjteményt szerkesztett sajtó alá. Számos, a kutatást segítő bibliográfiát készített, s ezeket rendszeresen frissíti. Szócikkeket írt az *Új magyar irodalmi lexikonba* és a *Magyar művelődéstörténeti lexikonba*.

1994-ben kezdeményezte, hogy Balassi Bálint arcmása ne csupán új emléktáblákon, hanem bélyegen és telefonkártyán is megjelenjen. Publikációi közt több van, amely a régi magyar irodalom határain kívül esik. Ezek közül kiemelem a Petőfi-dagerrotípiáról, valamint Kölcsey *Hymnusának* vers- és dallammintájáról szólókat.

Az irodalmi közéletnek is jelentős szereplője, alakítója. 1978 óta az Irodalomtudományi Intézet és az egyetemek által szervezett számtalan konferencián vett részt. Előadásokat tartott kutatási eredményeiről, többek között Rómában, Ferrarában, Moszkvában, Vilniusban.

Konferenciák szervezőjeként, szervezőbizottsági tagjaként is letette a névjegyét, csak néhány fontosabbat megemlítve: Balassi-konferencia (1994, Esztergom); *Amor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete* (1999, Sátoraljaújhely); *A szerelem költői* – Balassiról és Gyöngyösi Istvánról (2004, Sárospatak). *Szolgálatomat írom kegyelmednek: Misszilis és fiktív levelek; naplók, emlékkönyvek, dedikációk és alkalmi feljegyzések a régi magyar irodalomban* (2010, Körmeny); *Jelentem versben mesémet: Fikció és rejtett értelem a régi magyar irodalomban* (2014, Szekszárd).

Több alkalommal vett részt ösztöndíjasként külföldi tanulmányutakon, elsősorban Klebelsberg Kuno-ösztöndíjasként Bécsben, Grácban, Rómában, Nápolyban. E helyeken jelentős forrásszövegekre lelt.

Tagja a *Lymbus* című forrásközlő éves folyóirat szerkesztőbizottságának, dolgozott a régi magyar versek énekes előadóit elismerő, Tinódi-lant-díj kuratóriumában, valamint az egykori vizsolyi könyvnyomtató műhely rekonstrukcióján munkálkodó Vizsoly Alapítványában. Több alkalommal az ő javaslatai alapján választották ki a Balassi-karddal díjazott műfordítókat.

A tudomány-népszerűsítésben is szerepet vállal. Az *Élet és Tudományban* többször jelentek meg ismeretterjesztő írásai. Időnként részt vesz rádiós és televíziós irodalmi műsorokban, valamint reneszánsz zenével kapcsolatos rendezvényekben. 2001 nyarán „*Tolle, lege! Vedd, olvasd!*”: *A nyomtatott könyv a magyarországi reformációban* címmel kiállítást rendezett a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Közreműködött *A szépség dicsérete: 16–17. századi magyar öltözködés és kultúra* címen a Magyar Nemzeti Múzeumban megnyílt kiállítás létrehozásában. 2004-ben, a Balassi Emlékévben – amelynek a Nemzeti Évfordulók Titkársága megbízásából az egyik fő szervezője volt –, *Áldott szép Julia* címmel Balassi-kiállítást rendezett a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Munkásságát több díjjal ismerték el. 1995-ben a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben, 2008-ban Balassi-emlékéremben, 2010-ben Klaniczay Tibor-díjban, 2015-ben a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjében, 2018-ban Napút-díjban részesült.

A most kitüntetett irodalomtörténész az Egyesületünk által rendezett irodalom- és művelődéstörténeti konferenciák rendszeres előadója, az egyes ülészakok levezető elnöke volt. Előadásai szerkesztett változatai napvilágot láttak az Egyesület *Modus Hodiernus* sorozata vonatkozó kötetiben.

A *Kuruc(kodó) irodalom* címmel, a kuruc kor irodalmáról és az irodalom kurucairól, a szatmári béke 300. évfordulója alkalmából 2011. április 8–9-én Vaján, a Vay Ádám Muzeális Gyűjteményben rendezett konferencián a kurucok híres-hírhedt káromkodhatnékjáról tartott előadást. Még ez év november 25–26-án Nyírbátorban, a Báthori Várkastélyban *Sárkányok, főurak, asszonyok* címmel nemzetközi konferenciát rendeztünk, ahol a díjazott az Ecsedi Báthori István sírfelirataról értekezett. Az ekkor elhangzott előadásokból szerkesztett tanulmánykötetet 2015. november 12-én a nyírbátori Városháza dísztermében Kőszeghy Péter és Mercs István társaságában mutatta be.

A 2015. április 17–18-án a *Nagy az Isten állatkertje: Állat(ság)ok a magyar irodalom- és művelődéstörténetben* címmel, a nyíregyházi Állatparkban tartott konferencián *Valós és legendás állatok Balassinál és kortársainál* címmel tartott előadást *Egy nemzet gyásza nemcsak leverő: Temetések és/vagy újratemetések a nemzeti emlékezetben* címmel 2016. november 11-én Vaján rendezett konferencián a *Balassiak sírhelyei Hibbén és Boroszlóban* témában hallhatott tartalmas előadást a kitüntetettől érdeklődő közönség.

Örülünk, hogy az idei díjat a régi irodalom kiváló ismerőjének, a nagy tudású irodalomtörténésznek, kutatónak, Egyesületünk segítőjének és barátjának, Szentmártoni Szabó Gézának nyújthatjuk át.

Szeretettel gratulálunk!

Mercs István, Szentmártoni Szabó Géza, Bihari Albertné